

Štvrtok 5. júla 2018

P8_TA(2018)0305

Burundi**Uznesenie Európskeho parlamentu z 5. júla 2018 o Burundi (2018/2785(RSP))**

(2020/C 118/19)

Európsky parlament,

- so zreteľom na svoje predchádzajúce uznesenia o Burundi, najmä na uznesenie z 9. júla 2015 ⁽¹⁾, zo 17. decembra 2015 ⁽²⁾, z 19. januára 2017 ⁽³⁾ a zo 6. júla 2017 ⁽⁴⁾,
- so zreteľom na revidovanú Dohodu z Cotonou, najmä na jej článok 96,
- so zreteľom na Všeobecnú deklaráciu ľudských práv,
- so zreteľom na Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach z roku 1966,
- so zreteľom na Africkú chartu ľudských práv a práv národov,
- so zreteľom na Africkú chartu o demokracii, voľbách a správe vecí verejných,
- so zreteľom na rezolúcie Bezpečnostnej rady OSN č. 2248 (2015) z 12. novembra 2015 a č. 2303 (2016) z 29. júla 2016 o situácii v Burundi,
- so zreteľom na informácie, ktoré ústne podala vyšetrovacia komisia OSN pre Burundi Rade OSN pre ľudské práva 27. júna 2018,
- so zreteľom na prvú správu generálneho tajomníka OSN o situácii v Burundi uverejnenú 23. februára 2017 a na vyhlásenie predsedu Bezpečnostnej rady OSN o politickej situácii a pokračujúcom násilí v Burundi, v ktorých boli vláda a všetky strany dôrazne vyzvané, aby okamžite ukončili a odmietli takéto násilie,
- so zreteľom na tlačové vyhlásenie Bezpečnostnej rady OSN z 13. marca 2017 týkajúce sa situácie v Burundi a na vyhlásenie predsedu Bezpečnostnej rady OSN z 5. apríla 2018 odsudzujúce akékoľvek porušenie a zneužívanie ľudských práv v Burundi,
- so zreteľom na správu nezávislého vyšetrovania Organizácie Spojených národov o Burundi (UNIIB) zverejnenú 20. septembra 2016,
- so zreteľom na rezolúciu prijatú Radou OSN pre ľudské práva 30. septembra 2016 o situácii v oblasti ľudských práv v Burundi,
- so zreteľom na Arushskú dohodu o mieri a zmierení pre Burundi z 28. augusta 2000,
- so zreteľom na vyhlásenie samitu Africkej únie z 13. júna 2015 o Burundi,

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 265, 11.8.2017, s. 137.

⁽²⁾ Ú. v. EÚ C 399, 24.11.2017, s. 190.

⁽³⁾ Prijaté texty, P8_TA(2017)0004.

⁽⁴⁾ Prijaté texty, P8_TA(2017)0310.

Štvrtok 5. júla 2018

- so zreteľom na rozhodnutie o činnosti Mierovej a bezpečnostnej rady a o stave mieru a bezpečnosti v Afrike (Assembly/AU/Dec.598(XXVI)) prijaté na 26. riadnom zasadnutí zhromaždenia hláv štátov a predsedov vlád Africkej únie, ktoré sa konalo 30. a 31. januára 2016 v Addis Abebe (Etiópia),
 - so zreteľom na rozhodnutia a vyhlásenia zhromaždenia Africkej únie (Assembly/AU/Dec.605-620 (XXVII)) prijaté na 27. riadnom zasadnutí zhromaždenia hláv štátov a predsedov vlád Africkej únie, ktoré sa konalo 17. a 18. júla 2016 v Kigali (Rwanda),
 - so zreteľom na uznesenie Africkej komisie pre ľudské práva a práva národov zo 4. novembra 2016 o situácii v oblasti ľudských práv v Burundskej republike,
 - so zreteľom na vyhlásenie samitu Východoafrického spoločenstva z 31. mája 2015 o Burundi,
 - so zreteľom na rozhodnutie Rady (EÚ) 2016/394 zo 14. marca 2016 o ukončení konzultačného postupu s Burundskou republikou podľa článku 96 Dohody o partnerstve medzi členmi skupiny afrických, karibských a tichomorských štátov na jednej strane a Európskym spoločenstvom a jeho členskými štátmi na strane druhej ⁽¹⁾,
 - so zreteľom na nariadenie Rady (EÚ) 2015/1755 z 1. októbra 2015 ⁽²⁾ a na rozhodnutia Rady (SZBP) 2015/1763 z 1. októbra 2015 ⁽³⁾ a (SZBP) 2016/1745 z 29. septembra 2016 ⁽⁴⁾ o reštriktívnych opatreniach vzhľadom na situáciu v Burundi,
 - so zreteľom na závery Rady zo 16. marca, z 18. mája, 22. júna a zo 16. novembra 2015 a z 15. februára 2016 o Burundi,
 - so zreteľom na vyhlásenia podpredsedníčky Komisie / vysokej predstaviteľky Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku (ďalej len „PK/VP“) Federicy Mogheriniovej z 28. mája 2015, 19. decembra 2015, 21. októbra 2016 a 27. októbra 2017,
 - so zreteľom na vyhlásenie hovorkyne PK/VP z 8. júna 2018 o situácii v Burundi,
 - so zreteľom na vyhlásenie PK/VP z 8. mája 2018 v mene EÚ o situácii v Burundi pred ústavným referendum,
 - so zreteľom na vyhlásenie hovorkyne PK/VP zo 6. januára 2017 o zákaze činnosti organizácie Ligue Iteka v Burundi,
 - so zreteľom na článok 135 ods. 5 a článok 123 ods. 4 rokovacieho poriadku,
- A. keďže Burundi čelí politickej, ľudskoprávnej a humanitárnej kríze od apríla 2015, keď prezident Nkurunziza oznámil, že bude kandidovať na sporné tretie funkčné obdobie, pričom po tomto vyhlásení nasledovali mesiace krvavých nepokojov, pri ktorých bolo podľa Medzinárodného trestného súdu (ďalej len „MTS“) zabitých 593 ľudí a podľa UNHCR odvedty z krajiny utieklo 413 000 ľudí a 169 000 ľudí bolo vnútorne vysídlených; keďže podľa Úradu OSN pre koordináciu humanitárnych záležitostí (OCHA) potrebuje 3,6 milióna ľudí v krajine humanitárnu pomoc;

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ L 73, 18.3.2016, s. 90.

⁽²⁾ Ú. v. EÚ L 257, 2.10.2015, s. 1.

⁽³⁾ Ú. v. EÚ L 257, 2.10.2015, s. 37.

⁽⁴⁾ Ú. v. EÚ L 264, 30.9.2016, s. 29.

Štvrtok 5. júla 2018

- B. keďže ústavné zmeny, o ktorých sa hlasovalo v referende, zahŕňajú rozšírenie právomocí prezidenta, zníženie právomocí viceprezidenta, vymenovanie predsedu vlády prezidentom, zavedenie postupu na prijímanie alebo zmenu právnych predpisov v parlamente jednoduchou väčšinou, možnosť preskúmať kvóty uplatňované na základe Arushskej dohody a zákaz účasti vo vláde pre politické strany s volebným ziskom nižším ako 5 % hlasov, pričom všetky tieto zmeny ohrozujú Arushskú dohodu;
- C. keďže násilie a zastrašovanie namierené voči politickým oponentom sa v celej krajine vyostrilo pred ústavným referendum, ktoré sa konalo 17. mája 2018, pričom došlo k nedobrovoľným zmiznutiam a zastrašovaniu oponentov uvedenej revízie ústavy; keďže ústavné referendum umožňuje aj odstránenie dohodnutých ustanovení Arushskej dohody, čo môže znížiť inkluzívnosť a mať ďalšie vážne dôsledky pre politickú stabilitu v Burundi; keďže napriek zmenám ústavy prezident Nkurunziza oznámil, že nebude kandidovať vo voľbách v roku 2020;
- D. keďže podľa Amnesty International sa počas oficiálnej kampane často vyskytovali správy o zatknutí a zastrašovaní osôb, ktoré viedli kampaň za hlasovanie „nie“, a o fyzických útokoch na ne; keďže referendum sa uskutočnilo v súvislosti s nepretržitými represiami, čo katolíckych biskupov v Burundi podnietilo k vyjadreniu, že mnohí občania žijú v takom veľkom strachu, že sa neodvážia vyjadriť svoj názor zo strachu pred represáliami;
- E. keďže, ako zdôraznila vyšetrovacia komisia OSN pre Burundi, politické násilie, svojvoľné zatýkanie, mimosúdne popravy, fyzické útoky, nenávisťné prejavy a rôzne iné formy zneužívania naďalej sužujú obyvateľstvo; keďže Imbonerakure, mládežnícka organizácia vládnucej politickej strany, sa aj naďalej dopúšťa porušovania ľudských práv a využíva rôzne formy zastrašovania, napríklad v niektorých provinciách stavia zátarasy a kontrolné stanovišťa, vynucuje si peniaze, obťažuje okoloidúcich a zatýka osoby, ktoré podozrieva z väzieb na opozíciu, pričom mnohé z týchto osôb zadržala, znásilnila, bila a mučila a niektoré následkom takéhoto zaobchádzania zomreli;
- F. keďže počas konania referenda v roku 2018 hlásili organizácie pre dodržiavanie práv prípady zužujúceho sa občianskeho priestoru a obmedzenia mediálneho priestoru, a to tak na celoštátnej, ako aj miestnej úrovni; keďže miestne mimovládne organizácie a obhajcovia ľudských práv boli od roku 2015 v čoraz väčšej miere terčom útokov a hrozieb vlády a zároveň sa postupne obmedzovala sloboda tlače a zhoršovali podmienky, za ktorých novinári pracujú; keďže súkromné médiá a novinári už v boji proti vláde zaplatili vysokú cenu, okrem iného boli terčom zatýkania, mimosúdnych poprav a nedobrovoľných zmiznutí, a niekedy boli vládou označení za zločincov či dokonca teroristov;
- G. keďže podľa organizácie Reportéri bez hraníc patrí Burundi v indexe slobody tlače na svete za rok 2018 zo 180 krajín 159. miesto;
- H. keďže mnohí aktivisti v oblasti ľudských práv boli odsúdení na dlhé tresty odňatia slobody, najmä Germain Rukuki, ktorý pracuje pre združenie katolíckych právnikov Burundi a bol odsúdený na 32 rokov, alebo zostávajú vo väzbe a čakajú na súd, ako napríklad Nestor Nibitanga; keďže boli schválené obmedzujúce právne predpisy s cieľom kontrolovať miestne a medzinárodné mimovládne organizácie; keďže niektoré organizácie boli nútené pozastaviť svoju činnosť a iné ukončili činnosť natrvalo, napríklad Ligue ITEKA, FOCODE a ACAT; keďže mnohí lídri a obhajcovia ľudských práv boli vyhostení a tí, ktorí sú stále prítomní, sú pod neustálym tlakom alebo im hrozí zatknutie; keďže Emmanuel Nshimirimana, Aimé Constant Gatore a Marius Nizigama boli odsúdení na 10- až 32-ročné tresty odňatia slobody, pričom Nestorovi Nibitangovi hrozí 20 rokov; keďže novinár Jean Bigirimana je nezvestný už takmer dva roky a je jednou z mnohých obetí nedobrovoľných zmiznutí počas tejto krízy;
- I. keďže sudcovia MTS v októbri 2017 splnomocnili prokurátorku MTS, aby začala vyšetrovanie v súvislosti s trestnými činmi v právomoci tohto súdu, ktoré boli údajne spáchané v Burundi alebo sa ich dopustili štátni príslušníci Burundi mimo územia Burundi v období od 26. apríla 2015 do 26. októbra 2017; keďže s účinnosťou od 27. októbra 2017 sa Burundi stalo prvou krajinou, ktorá opustila MTS po rozhodnutí tohto súdu z apríla 2016 začať predbežné vyšetrovanie násilia a porušovania ľudských práv a možných trestných činov proti ľudskosti v Burundi, zatiaľ čo režim v krajine naďalej beztrestne zabíja;

Štvrtok 5. júla 2018

- J. keďže prítomnosť burundských vojenských jednotiek v mierových misiách umožňuje režimu prezidenta Nkurunzizu odvádzať pozornosť od vnútorných problémov a v iných krajinách zasiahnutých krízou vykresľovať Burundi ako stabilizujúci faktor v čase, keď samotné Burundi čelí bezprecedentnej kríze v dôsledku hrubého porušovania ľudských práv; keďže vďaka tomu získava Burundi obrovské čiastky peňazí, ktoré sa však nerozdeľujú v prospech obyvateľstva; keďže bez toho, aby boli rozpustené milície Imbonerakure, nie je možné zorganizovať pokojné, slobodné, demokratické a nezávislé voľby;
- K. keďže v Burundi pokračuje sociálno-ekonomický rozklad a nachádza sa na predposlednom mieste celosvetového rebríčka HDP na obyvateľa; keďže približne 3,6 milióna Burundčanov (30 % obyvateľstva) potrebuje pomoc a 1,7 milióna nemá dostatočný prístup k potravinám; keďže situácia v súvislosti s chudobou sa zhoršila zavedením „dobrovoľného“ príspevku na voľby v roku 2020, ktorý často násilím vymáhajú milície Imbonerakure a ktorý predstavuje približne 10 % a viac z mesačného platu štátneho zamestnanca;
- L. keďže na 30. samite Africkej únie a 19. samite Východoafrického spoločenstva vyjadrili obe spoločenstvá záväzok mierovým spôsobom riešiť politickú situáciu v Burundi prostredníctvom inkluzívneho dialógu na základe Arushskej dohody z 28. augusta 2000;
- M. keďže niekoľko bilaterálnych a multilaterálnych partnerov pozastavilo finančnú a technickú pomoc burundskej vláde vzhľadom na situáciu v tejto krajine; keďže EÚ pozastavila priamu finančnú pomoc pre vládu Burundi, vrátane rozpočtovej podpory, ale ponechala pomoc pre obyvateľstvo a humanitárnu pomoc;
- N. keďže EÚ a USA prijali ciele a individuálne sankcie proti Burundi; keďže 23. októbra 2017 Rada predĺžila reštriktívne opatrenia EÚ voči Burundi do 31. októbra 2018; keďže medzi tieto opatrenia patria zákaz cestovania a zmrazenie aktív konkrétnych osôb, ktorých činnosť sa považuje za ohrozenie demokracie alebo prekážku v hľadaní politického riešenia krízy v Burundi;
- O. keďže 28. júna 2018 na svojom 38. zasadnutí Rada OSN pre ľudské práva prijala výsledok všeobecného pravidelného preskúmania Burundi; keďže Burundi prijalo 125 z 242 odporúčaní preskúmania, no predovšetkým odmietlo tie, ktoré požadovali praktické kroky na zlepšenie situácie v oblasti ľudských práv v krajine;
- P. keďže ústavný súd potvrdil výsledky referenda zo 17. mája 2018 a zamietol žalobu opozície týkajúcu sa zastrasovania a zneužívania moci;
- vyjadruje hlboké znepokojenie v súvislosti s endemickým výskytom beztretnosti a porušovaním ľudských práv vrátane mimosúdnych popráv, mučenia, násilných zmiznutí a svojvoľného zadržovania; pripomína Burundi jeho záväzok ako člena Rady OSN pre ľudské práva, aby obnovilo a v plnej miere spolupracovalo s vyšetrovacou komisiou OSN pre Burundi a trojčlennou skupinou expertov OSN a udelilo osobitnému spravodajcovi OSN pre situáciu ochrancov ľudských práv prístup v rámci celej krajiny;
 - vyzýva vládu Burundi, aby v plnej miere rešpektovala Arushskú dohodu ako hlavný nástroj pre mier a stabilitu v krajine; vyzýva vládu Burundi, aby dodržiavala svoje medzinárodné právne záväzky týkajúce sa ľudských a občianskych práv a podporovala a chránila slobodu prejavu a slobodu združovania zakotvené v Medzinárodnom pakte o občianskych a politických právach, ktorého je Burundi zmluvnou stranou;
 - opakovane odsudzuje zastrasovanie, represie, násilie a obťažovanie novinárov, podporovateľov opozície a obhajcov ľudských práv; vyzýva burundské orgány, aby dodržiavali zásady právneho štátu a ľudské práva, ako sú sloboda prejavu a sloboda médií, a okamžite a bezpodmienečne prepustili Germaina Rukukiho, Nestora Nibitangu, Emmanuela Nshimirimanu, Aimé Constanta Gatoreho a Mariusa Nizigamu, piatich obhajcov ľudských práv, ktorí boli zadržaní výlučne kvôli svojej práci v oblasti ľudských práv, ale úrady ich obvinili z podkopávania vnútornej bezpečnosti štátu; žiada burundské orgány, aby začali vyšetrovania v súvislosti so situáciou novinára Jeana Bigirimanu;

Štvrtok 5. júla 2018

4. odsudzuje rozhodnutie Burundi o zrušení svojho členstva v MTS; podporuje pokračovanie predbežného vyšetovania MTS v súvislosti s rozsiahlymi trestnými činmi a represiami v Burundi; žiada EÚ, aby naďalej presadzovala vyvodenie zodpovednosti za trestné činy spáchané v Burundi; očakáva, že Burundi obnoví a bude pokračovať v spolupráci s MTS vzhľadom na skutočnosť, že boj proti beztrestnosti, stíhanie všetkých porušení ľudských práv a vyvodenie zodpovednosti sú aj naďalej nevyhnutné pre vyriešenie krízy a trvalé mierové riešenie;
5. víta ústny brífing vyšetrovacej komisie OSN pre Burundi a oceňuje jej dôležitú prácu na dokumentovaní pretrvávajúcej krízy ľudských práv v krajine;
6. zdôrazňuje svoje znepokojenie v súvislosti s humanitárnou situáciou, ktorú charakterizuje 169 000 vnútorne vysídlených osôb, 1,67 milióna ľudí, ktorí potrebujú humanitárnu pomoc, a viac ako 410 000 Burundčanov hľadajúcich útočisko v susedných krajinách; oceňuje hosťiteľské krajiny za ich úsilie a vyzýva vlády v regióne, aby zabezpečili, že návrat utečencov bude dobrovoľný, na základe informovaných rozhodnutí a bude prebiehať bezpečne a dôstojne;
7. vyjadruje však poľutovanie nad tým, že pokrok v rámci dialógu vnútri Burundi pod vedením Východoafrického spoločenstva je pomalý, a nad nedostatočnou angažovanosťou burundskej vlády v tejto súvislosti a vyzýva všetky strany, najmä burundské orgány, aby sa zaviazali k naliehavému obnoveniu dialógu vnútri Burundi, ktorý by mal byť organizovaný inkluzívne a bez predbežných podmienok;
8. požaduje obnovený a koordinovaný prístup medzi AÚ, EÚ, Hospodárskou komisiou OSN pre Afriku (ECA) a OSN ako takou; vyjadruje poľutovanie nad skutočnosťou, že burundská vláda nezohľadňuje správy generálneho tajomníka OSN, rezolúcie Rady OSN pre ľudské práva v Ženeve, rozhodnutie Africkej únie z januára 2018 ani mediačné úsilie Hospodárskej komisie OSN pre Afriku; nabáda bilaterálnych a multilaterálnych partnerov a burundskú vládu, aby pokračovali v dialógu s cieľom dosiahnuť, že burundská vláda vytvorí podmienky vedúce k obnoveniu pomoci; žiada všetky burundské zainteresované strany, aby sa aktívne zúčastňovali na tomto procese; opakuje svoju podporu mediačnému procesu s podporou AÚ a osobitného zástupcu generálneho tajomníka OSN;
9. vyzdvihuje pomoc, ktorú poskytujú bilaterálni a multilaterálni partneri pri zmierňovaní humanitárnej situácie, a vyzýva medzinárodné spoločenstvo, aby naďalej poskytovalo podporu s cieľom reagovať na humanitárne potreby v krajine; nabáda Komisiu, aby obyvateľstvu aj v roku 2018 poskytovala dodatočnú priamu podporu; zdôrazňuje, že návrat ku klasickému spôsobu spolupráce si vyžaduje návrat k právnemu štátu a demokracii vrátane boja proti beztrestnosti a ochrany burundských občanov;
10. je znepokojený tým, že prebiehajúca politická kríza sa prostredníctvom propagandy, vyhláseniami podnecujúcimi nenávisť alebo výzvami na násilie, označovaním odporcov, členov občianskej spoločnosti, novinárov a Tutsiov za „nepriateľov režimu“, ktorí musia byť odstránení, môže premeniť na etnický konflikt; naliehavo vyzýva všetky strany v Burundi, aby sa zdržali akéhokoľvek správania alebo verbálnych útokov, ktoré by mohli vystupňovať násilie, prehĺbiť krízu alebo v dlhodobom horizonte ovplyvniť regionálnu stabilitu;
11. ja naďalej znepokojený skutočnosťou, že nová ústava prijatá v referende 17. mája 2018 by mohla byť v rozpore so starostlivo vyrokovanými ustanoveniami Arushskej dohody, ktoré pomohli ukončiť občiansku vojnu v Burundi;
12. potvrdzuje svoju podporu rozhodnutiu EÚ, v nadväznosti na konzultácie s burundskými orgánmi podľa článku 96 Dohody z Cotonou, pozastaviť priamu finančnú pomoc vláde Burundi, a víta prijatie obmedzení zo strany EÚ týkajúcich sa cestovania a zmrazenia majetku osôb zodpovedných za ohrozovanie mierového úsilia alebo ľudských práv;
13. požaduje zastavenie každej ďalšej platby pre burundské vojenské jednotky a rôzne kontingenty z Burundi, ktoré sa podieľajú na mierových misiách OSN a AÚ; berie na vedomie oznámenie prezidenta Nkurunzizu, že v roku 2020 nebude kandidovať na ďalšie funkčné obdobie; vyzýva medzinárodné spoločenstvo, aby pozorne sledovalo situáciu v Burundi, bez ohľadu na vyhlásenie prezidenta Nkurunzizu ku voľbám v roku 2020;

Štvrtok 5. júla 2018

14. pripomína silné vyhlásenie PK/VP z 8. mája 2018 k začatiu záverečnej prípravnej fázy ústavného referenda zo 17. mája 2018; vyjadruje poľutovanie nad nedostatočným konsenzuálnym prístupom jednotlivých spoločenských a politických skupín v Burundi, nedostatkom oficiálnych verejných informácií o zásadných prvkoch návrhu ústavy, ako aj nad prísnou kontrolou novinárov a médií;
 15. pripomína vláde Burundi, že podmienky uskutočnenia inkluzívnych, vierohodných a transparentných volieb v roku 2020 v sebe zahŕňajú slobodu prejavu, prístup k informáciám a voľný priestor, v ktorom obhajcovia ľudských práv môžu vyjadrovať svoje názory bez zastrašovania alebo strachu z odvetných opatrení;
 16. poveruje svojho predsedu, aby postúpil toto uznesenie vláde a parlamentu Burundi, Rade ministrov AKT – EÚ, Komisii a Rade, podpredsedníčke Komisie / vysokej predstaviteľke Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku, vládam a parlamentom členských štátov Európskej únie, členským štátom a inštitúciám Africkej únie a generálnemu tajomníkovi Organizácie Spojených národov.
-